

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του
Μουσείου της Ακρόπολης και η αξιοποίησή
τους στην εκπαίδευση

Αθηνά Ν. Μαλαπάνη, Φιλολόγος – Συγγραφέας

1. Εισαγωγή

Στην εποχή του διαδικτύου και των απρόσωπων μέσων κοινωνικής δικτύωσης, των σύγχρονων τεχνολογιών και του καταπιεσμένου ελεύθερου χρόνου, η μουσειακή εκπαίδευση φαντάζει κάπως ουτοπική ή έστω δύσκολο να εφαρμοστεί στη σημερινή εκπαίδευση.

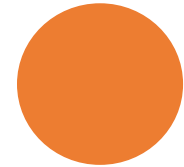
Εντούτοις, η σωστή εκπαίδευση μέσα σε έναν μουσειακό χώρο, **οι κατάλληλα διαμορφωμένες ξεναγήσεις σε παιδιά και εφήβους και τα δημιουργικά *projects* με βάση τα μνημεία και τα εκθέματα κάθε μουσείου μπορεί να έχει τεράστια εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα.**

Έτσι, στην παρούσα εισήγηση θα προταθούν τρόποι αξιοποίησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Μουσείου της Ακρόπολης για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής αγωγής.

2. Παρουσίαση των προγραμμάτων – Προτάσεις εποικοδομητικής αξιοποίησής τους

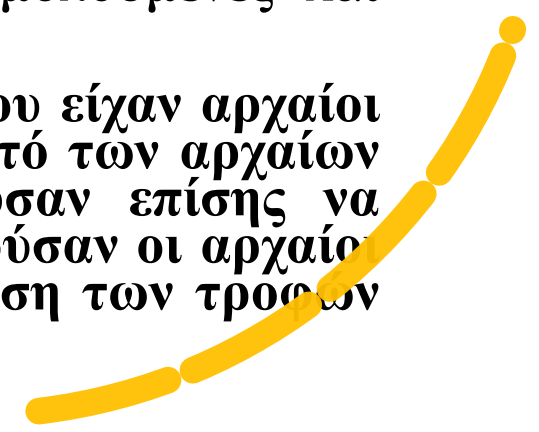
2.1 Η διατροφή των Αρχαίων

Οι αρχαίοι Αθηναίοι είχαν μια πολύ διαφορετική διατροφή από τους νέους Έλληνες. Έτσι, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μάθουν μέσα από αυτήν την εκπαιδευτική ξενάγηση πώς ήταν η διατροφή των αρχαίων προγόνων μας, αλλά και πόσο διαφορετική ήταν από τη δική μας, καθώς κάποιες τροφές δεν υπήρχαν, όπως για παράδειγμα πατάτες, ντομάτες, ρύζι, μακαρόνια, μπανάνες, πορτοκάλια, σοκολάτα, ζάχαρη κ.ά.

Έτσι, θα κληθούν να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα της διατροφής των αρχαίων, τους λόγους για τους οποίους δεν είχαν αυτά τα προϊόντα, αλλά και ποιες τροφές είχαν που τις έχουμε εμείς σήμερα. Στόχος αυτού του προγράμματος λοιπόν, είναι να μάθουν οι μαθητές/τριες την αξία της ισορροπημένης διατροφής, αλλά και του σεβασμού στο περιβάλλοντος ώστε οι τροφές που μας δίνει η φύση να μην είναι μολυσμένες και βλαβερές.

Αυτό το πρόγραμμα θα μπορούσε να περιλαμβάνει ζωγραφική τροφών που είχαν αρχαίοι Έλληνες ή ακόμα και κατασκευής ενός πιάτου με ένα δημοφιλές φαγητό των αρχαίων Ελλήνων με τη χρήση πλαστελίνης ή χαρτοκοπτικής. Θα μπορούσαν επίσης να κατασκευαστούν με πλαστελίνη ή πηλό κάποια σκεύη που χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι για τη μαγειρική, την προετοιμασία, την κατανάλωση και τη συντήρηση των τροφών τους.

2.2 Φυτά και ζώα γύρω ... τριγύρω

Μέσα από αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μουσείου της Ακρόπολης, τα παιδιά ανακαλύπτουν τα φυτά και τα ζώα που βρίσκονται «κρυμμένα» στα εκθέματα ή στέκονται στις αίθουσες του Μουσείου. Έτσι, οι μαθητές και οι μαθήτριες μαθαίνουν πώς οι αρχαίοι θαύμαζαν και αγαπούσαν τη φύση, καθώς αυτή αποτελούσε μια πηγή έμπνευσης για τις τέχνες τους. Έτσι, βασικός στόχος μέσα από αυτήν την εκπαιδευτική ξενάγηση είναι να κατανοήσουν τα παιδιά την αξία του σεβασμού και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Αυτό το πρόγραμμα, όπως γίνεται αντιληπτό, μπορεί να συνδυαστεί με το μάθημα της περιβαλλοντικής αγωγής και να εμπλουτιστούν οι γνώσεις των παιδιών σχετικά με το περιβάλλον, αλλά και να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με την αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και ο άνθρωπος είναι κομμάτι αυτού. Σε αυτό το πρόγραμμα, μπορούν να εφαρμοστούν δραστηριότητες ζωγραφικής, καθώς τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίσουν είδη φυτών και ζώων που τους έκαναν εντύπωση. Επιπλέον, μπορούν να γίνουν σχετικές κατασκευές από πλαστελίνη και πηλό. Επομένως, τα παιδιά μέσα από αυτές τις δραστηριότητες καλλιεργούν τις δεξιότητές τους και εκφράζονται καλλιτεχνικά.

2.3 Ολύμπια Αινίγματα: Αναζητώντας τους θεούς του Ολύμπου στο Μουσείο Ακρόπολης

Με οδηγό την αγγελιοφόρο θεά Ίριδα, οι μαθητές και οι μαθήτριες αναζητούν απεικονίσεις των θεών του Ολύμπου στις συλλογές του Μουσείου. Έτσι, με τη βοήθεια του εποπτικού υλικού, αναγνωρίζουν τον κάθε θεό μέσα από τα σύμβολά του και μαθαίνουν για τα αγαπημένα του φυτά και ζώα. Επομένως, μπορεί να συνδυαστεί με το προηγούμενο πρόγραμμα.

Η αναζήτηση ολοκληρώνεται στην Αίθουσα του Παρθενώνα, όπου τα παιδιά «συναντούν» όλους τους θεούς μαζί στη ζωφόρο και παρακολουθούν το αποκορύφωμα της γιορτής των Παναθηναίων.

2.4 Ιστορία ενός λόφου ξακουστού

Σε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα αναρωτηθούν αν η Ακρόπολη είχε πάντα τη μορφή που έχει σήμερα κι αν υπήρξαν και παλαιότεροι ναοί πριν από τον Παρθενώνα. Έτσι, τα παιδιά θα κατανοήσουν ότι η ιστορία της Ακρόπολης είναι τόσο παλιά που χάνεται στα βάθη του χρόνου και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Αυτές τις πληροφορίες εξερευνούν οι μαθητές/τριες μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα, το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί καλύτερα σε παιδιά προεφηβικής ηλικίας (Ε' και Στ' Δημοτικού).

Μέσα από αυτό το πρόγραμμα, οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σχετικά με την ιστορία της Ακρόπολης και τον τρόπο κατασκευής της. Τα παιδιά μπορούν να σχεδιάσουν την εξελικτική πορεία της Ακρόπολης καλλιεργώντας έτσι τόσο τις δεξιότητές τους όσο και τη στερεομετρική τους αντίληψη, καθώς πρέπει να αντιληφθούν τη θέση της Ακρόπολης στον χώρο και τη γενικότερη τοποθέτησή της. Θα μπορούσε μάλιστα, με τη βοήθεια του δασκάλου των εικαστικών μαθημάτων να κατασκευαστεί μια μακέτα της Ακρόπολης από τα παιδιά.

2.5 Ο άνθρωπος φτιάχνει την εικόνα του

Το βασικό ερώτημα που καλούνται να απαντήσουν οι μαθητές μέσα από αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι *γιατί οι άνθρωποι ένιωθαν και νιώθουν ανέκαθεν την ανάγκη να απεικονίσουν τον ίδιο τους τον εαυτό*. Από τις πρώτες ζωγραφιές στις σπηλιές μέχρι τις σημερινές φωτογραφίες, τις γελοιογραφίες, τις σκιτσογραφίες και τα graffiti, η ανθρώπινη μορφή είναι θέμα ιδιαίτερα αγαπητό στην τέχνη. Στο πρόγραμμα αυτό, τα παιδιά έρχονται σε επαφή με εικόνες ανθρώπων, φτιαγμένες από μάρμαρο, πηλό και χαλκό.

Ενδυμασία, υπόδεση, κοσμήματα, ακόμη και είδη καλλυντικής περιποίησης που χρησιμοποιούνταν στην αρχαία Ελλάδα μπορούν να προβληθούν μέσα από αυτό το πρόγραμμα. Μια ευχάριστη δραστηριότητα θα ήταν τα παιδιά να περιγράψουν την εξωτερική τους εμφάνιση προφορικά και κατόπιν, να τον ζωγραφίσει με όποιον τρόπο ευχαριστεί και εκφράζει τον καθένα. Έτσι, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλλιεργούν τις δεξιότητές τους και μπορούν να αντιληφθούν τον σεβασμό απέναντι στη διαφορετικότητα της εξωτερικής εμφάνισης του καθενός, αφού τα πρότυπα ομορφιάς είναι εφήμερες μόδες που διαρκώς μεταβάλλονται.

2.6 Τα μνημεία της Ακρόπολης, 2.7 Τα γλυπτά του Παρθενώνα, 2.8 Έξι μικρές ιστορίες χωρισμού, 2.9 Δίνοντας μορφή στην πέτρα

Τα προγράμματα αυτά θα μπορούσαν να συνδυαστούν για μια πληρέστερη πληροφόρηση των μαθητών/τριών σχετικά με τα μνημεία της Ακρόπολης.

- Στο πρώτο πρόγραμμα, τα παιδιά γνωρίζουν τα τέσσερα πιο σημαντικά μνημεία της Ακρόπολης (**Προπύλαια, Ναός Αθηνάς Νίκης, Παρθενώνας, Ερέχθειο**) μέσα από μακέτες.
- Στο δεύτερο πρόγραμμα, απαντώνται κάποια βασικά ερωτήματα, όπως *Πώς ήταν ο Παρθενώνας την εποχή που κτίστηκε; Ποια ήταν τα γλυπτά που τον στόλιζαν; Πώς ήταν σκαλισμένα; Είχαν χρώματα;*
- **Οι έξι μικρές ιστορίες χωρισμού** απαντούν στα ερωτήματα, *Πού βρίσκονται τα υπόλοιπα γλυπτά του Παρθενώνα που δεν παρουσιάζονται στα παιδιά στο εποπτικό υλικό του προγράμματος; Πότε και πώς έφυγαν από τον ναό του Παρθενώνα; Γιατί συνέβη αυτό και πώς μπορεί να διορθωθεί, δηλαδή πώς μπορεί να επιστρέψουν τα γλυπτά του Παρθενώνα στο «σπίτι» τους;* Οι μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας θα μπορούσαν να κάνουν ένα debate για να υποστηρίξουν την ανάγκη επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα.
- Το τελευταίο πρόγραμμα απαντά στα ερωτήματα, *Πώς σκάλιζαν οι αρχαίοι γλύπτες το μάρμαρο; Πώς το μετέφεραν από το λατομείο; Ποια είδη μαρμάρου προτιμούσαν, πόσο εξελιγμένα ήταν τα εργαλεία τους, τι τεχνικές χρησιμοποιούσαν και πώς έδιναν ζωή στα έργα τους;* Τα γλυπτά του Μουσείου Ακρόπολης θα χρησιμοποιηθούν μέσα από πλούσιο εποπτικό υλικό ώστε να διδάξουν στους μαθητές και τις μαθήτριες πώς λειτουργούσε η αρχαιοελληνική μαρμαρογλυπτική.

Ζωγραφιές, κατασκευές, σχέδια, δημιουργία μακετών, φωτογραφίες αποτελούν βασικές δραστηριότητες για τα παιδιά.

2.10 Αθηναίοι ... επί το έργον

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι αρχαίοι Αθηναίοι; Ήταν όλοι αναγκασμένοι να δουλεύουν ή μήπως μερικοί; Και οι γυναίκες, εργάζονταν κι αυτές; Ποια επαγγέλματα χάθηκαν και ποια επιβίωσαν μέχρι τις μέρες μας;

Αγγειοπλάστες και αγγειογράφοι, γλύπτες και ζωγράφοι, χαλκουργοί, βυρσοδέψες, γιατροί, αρτοπώλισσες, πλύντριες και άλλοι πολλοί συναντιούνται στις αίθουσες του Μουσείου και μας αποκαλύπτουν τους ανθρώπους της εργασίας και μερικά από τα επαγγέλματα της αρχαιότητας.

Το πρόγραμμα αυτό μπορεί να συνδυαστεί άρτια με τη σχετική ενότητα του βιβλίου των Αρχαίων Α' Γυμνασίου, όπου αναφέρονται τα επαγγέλματα των Αρχαίων Ελλήνων. Έτσι, τα παιδιά μπορούν να κάνουν συγκρίσεις με τη σημερινή εποχή εντοπίζοντας ποια επαγγέλματα υπάρχουν ακόμη σήμερα και ποια όχι. Και εδώ ζωγραφική και σχετικές κατασκευές θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα και την καλλιτεχνική έκφραση των μαθητών/τριών.

3. Επίλογος – Συμπεράσματα

Η επίσκεψη σε ένα μουσείο **μπορεί να μυήσει τα παιδιά σε νέους κόσμους και νέες μορφές έκφρασης, χτίζοντας παράλληλα δημιουργικότητα, την πολλαπλή νοημοσύνη, κριτική σκέψη και ενσυναίσθηση**, όπως άλλωστε έγινε αντιληπτό και από την ανάλυση των προγραμμάτων του Μουσείου της Ακρόπολης. Ωστόσο, για να υπάρξει αποτελεσματικότητα με την εφαρμογή του εκάστοτε προγράμματος, **πρέπει οι εκπαιδευτικοί να έχουν καλλιεργήσει εξ αρχής τον ενθουσιασμό των παιδιών μέσα από σχετικές φωτογραφίες του μουσείου και των εκθεμάτων και διεξοδική περιγραφή των δημιουργικών δραστηριοτήτων που θα κάνουν εκεί**. Και φυσικά, να είμαστε ρεαλιστές, καθώς είναι πολύ πιθανό να μην αρέσει σε όλα τα παιδιά αυτή η εμπειρία.

